

EUROPAPARLAMENTET

2009 - 2014

Utskottet för regional utveckling

2009/2230(INI)

4.3.2010

FÖRSLAG TILL BETÄNKANDE

om EU:s strategi för Östersjöområdet och makroregionernas roll i den framtida sammanhållningspolitiken
(2009/2230(INI))

Utskottet för regional utveckling

Föredragande: Wojciech Michał Olejniczak

PR_INI

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	3
MOTIVERING	7

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om EU:s strategi för Östersjöområdet och makroregionernas roll i den framtida sammanhållningspolitiken (2009/2230(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av kommissionens meddelande till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt regionkommittén om EU:s strategi för Östersjöområdet (KOM(2009)0248) och en vägledande handlingsplan till strategin,
- med beaktande av rådets slutsatser av den 26 oktober 2009 om EU:s strategi för Östersjöområdet,
- med beaktande av sin resolution av den 16 november 2006 om en strategi för Östersjöområdet inom ramen för den nordliga dimensionen (2006/2171(INI))¹,
- med beaktande av yttrandena från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om kommissionens meddelande om en EU-strategi för Östersjöområdet (ECO/261) och ”Makroregionalt samarbete – Att tillämpa Östersjöstrategin på andra makroregioner i Europa” (ECO/251),
- med beaktande av yttrandet från regionkommittén, ”De lokala och regionala myndigheternas roll i den nya strategin för Östersjöområdet” av den 21–22 april 2009,
- med beaktande av ett yttrande på eget initiativ från regionkommittén, ”Regionkommitténs vitbok om flernivåstyrning” CdR 89/2009,
- med beaktande av artikel 48 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för regional utveckling och yttrandena från utskottet för utrikesfrågor, utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet samt utskottet för transport och turism (A7-.../2010), och av följande skäl:
 - A. Sedan EU utvidgades 2004 har Östersjön blivit ett innanhav som både förenar och utgör en särskild utmaning, och Östersjöområdet är i hög grad beroende av varandra och ställs inför liknande utmaningar.
 - B. Strategin för Östersjöområdet är ett pilotprojekt för framtida strategier för makroregioner som t.ex. Donauområdet, Medelhavet, Alporna eller Atlantbågen. En väl genomförd strategi kommer att ha en direkt påverkan på tillvägagångssättet för framtida strategier.
 - C. Idén om att skapa funktionella områden för gemensamma mål och utvecklingsproblem kan bidra till att EU:s regionalpolitik blir mer effektiv.
 - D. För att förbättra effektiviteten i regionalpolitiken, särskilt med tanke på reformen efter 2013 bör man definitivt stödja och utveckla ett koncept för ett integrerat förhållningssätt

¹ Antagna texter, P6_TA(2006)0494.

och skapa strategier för makroregioner som kan användas inom hela EU. Införandet av dessa strategier får dock inte leda till åternationalisering av sammanhållningspolitiken.

1. Europaparlamentet välkomnar kommissionens bekräftelse av och Europeiska rådets stöd för den europeiska strategin för Östersjöområdet som parlamentet har efterlyst sedan 2006.
2. Europaparlamentet välkomnar i synnerhet att strategin är frukten av ett omfattande samråd med berörda parter i medlemsstaterna, inte bara med de nationella, regionala och lokala myndigheterna, utan även med den akademiska världen och näringslivet samt med icke-statliga organisationer. Parlamentet anser att samrådsprocessen, där dessa parter deltog i arbetet med strategin redan från första början, är en viktig orsak till dess framgång.
3. Europaparlamentet anser att de nya samarbetsramar som fastställts i strategin, grundade på principen om ett integrerat förhållningssätt, öppnar möjligheter för en mer rationell och effektiv användning av ekonomiska medel som är avsedda för miljöskydd och utveckling av Östersjöområdet, såväl EU-medel som nationella medel eller medel från olika finansiella institutioner.
4. Europaparlamentet betonar att man måste bedöma miljökonsekvenserna av gasledningen Nord Stream och andra liknande projekt och försäkra sig om att byggandet av gasledningar inte försämrar förutsättningarna för sjötransport.
5. Europaparlamentet framhåller Östersjöområdets strategiska betydelse för utvecklingen av projekt om förnybar energi som t.ex. vindkraft och den biomassa som finns i området.
6. Europaparlamentet understryker att det behövs ett ändamålsenligt och miljövänligt nätverk för kommunikation och transport (via sjö-, land-, och inre vattenvägar).
7. Europaparlamentet pekar på Östersjöländernas stora skillnader inom ekonomi och innovationer och behovet att sprida kapaciteten från de områden som är högt utvecklade och att jämna ut skillnaderna med syfte att permanent skapa ett område med gemensamt välstånd med en hög konkurrenskraft, vilket är viktigt med tanke på den åldrande befolkningen.
8. Europaparlamentet efterfrågar en genomgripande förnyelse och fördjupning inom strategin för Östersjön av förbindelserna mellan EU och de angränsande länder som inte tillhör EU, men vars territorier ingår i de funktionella områdena i makroregionen eller direkt påverkar dem.
9. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna och regionerna att använda tillgängliga medel från strukturfonderna avsedda för 2007–2013 för största möjliga stöd för genomförandet av strategin, men förstår svårigheterna med att ändra operativa program i den redan pågående programperioden.
10. Europaparlamentet anser att villkoret för en framgångsrik strategi och för ett förverkligande av ambitiösa mål i framtida makroregionala strategier är åtgärder inom alla

politiska sektorer i den territoriella dimensionen, inklusive den gemensamma jordbrukspolitiken, fiske- och industripolitiken, samt en förening av tillgängliga medel som är avsedda för gemensamma mål i området. Med tanke på de nya utmaningarna, och för att fastställa lämpliga organisatoriska strukturer inom EU-institutionerna, krävs en översyn av politiken.

11. Europaparlamentet anser att den territoriella dimensionen av strategin kommer att bidra till att utveckla och konkretisera idén om territoriell sammanhållning, som i Lissabonfördraget likställs med ekonomisk och social sammanhållning.
12. Europaparlamentet välkomnar förstärkningen av samarbetet mellan länder och regioner i makroregionerna och förberedandet av framtida gemensamma verksamhetsstrategier.
13. Europaparlamentet betonar att strategin för Östersjöområdet bör ses som en process där principerna för åtgärder och samarbete är föremål för ständig utveckling, och att det överordnade målet är att hitta optimala mekanismer som skulle kunna överföras till framtida makroregionala strategier.
14. Europaparlamentet anser att ett territoriellt samarbete som utvecklas inom ramen för strategier för makroregioner avsevärt kan bidra till att stärka integrationsprocessen genom ett större deltagande av det civila samhället i beslutsprocessen och i genomförandet av de konkreta åtgärderna. I detta sammanhang rekommenderar parlamentet ett målinriktat införande av makroregionala strategier inom områdena samhälle, kultur, vetenskap och turism.
15. Europaparlamentet understryker vikten av ett fortsatt främjande av utveckling av utbildning och forskning och uppmanar EU-länderna att samarbeta närmare på dessa områden.
16. Europaparlamentet har subsidiaritetsprincipen som ledstjärna och ser en enorm potential för samarbete på lokal och regional nivå. Därför understryker parlamentet att det är av stor vikt att man skapar en effektiv samarbetsstruktur på olika nivåer.
17. Europaparlamentet anser att idén om makroregioner bär på en enorm potential och kan optimera svaren på utmaningar och problem som uppkommer inom ett särskilt område, liksom användningen av tillgängliga resurser.
18. Europaparlamentet ser fram emot analyserna av de första resultaten och erfarenheterna från genomförandet av strategin för Östersjöområdet, vilka kommer att bidra till utformningen av möjliga finansieringskällor och finansieringssätt för ekonomiska makroregionala strategier och ge inspiration till och bli en förebild för andra makroregioner.
19. För att framtida makroregionala strategier ska lyckas understryker Europaparlamentet att kommissionen måste lösa frågan om egna lämpliga mänskliga och ekonomiska resurser.

20. När det gäller behovet av en analys efter halva genomförandet av strategin för Östersjöområdet uppmanar Europaparlamentet kommissionen att noggrant utveckla konkreta verktyg och kriterier för projektutvärdering vilka bygger på indikatorer som möjliggör jämförbarhet.
21. Europaparlamentet uppmanar kommissionen, medlemsstaterna och sina ledamöter att fastställa vilken karaktär de makroregionala strategierna ska ha, vilken metod som ska användas för att planera dem (antingen som separata program eller inom sammanhållningspolitiken), vem som ska genomföra dem, på vilket sätt de ska genomföras och från vilka källor de finansiella medlen bör komma.
22. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till rådet och kommissionen.

MOTIVERING

I en tid av globalisering, accelererande klimatförändringar och demografiska förändringar samt ökad ekonomisk konkurrens visar det sig allt oftare att de problem och utmaningar som uppkommer inte känner några administrativa eller politiska gränser.

Vi är därför tvungna att utarbeta specifika lösningar på dessa utmaningar och anpassa de befintliga politiska och finansiella instrumenten till dem.

Det är just i detta sammanhang som idén om makroregioner har uppkommit. Det är funktionella områden med gemensamma mål eller utvecklingsproblem och med vissa gemensamma egenskaper och geografiska förutsättningar.

Strategin för Östersjöområdet är det första och hittills enda försöket att skapa en övergripande gemensam utvecklingsstrategi för denna typ av makroregion.

Man kan läsa följande i kommissionens meddelande²: ”När man ser till ekonomi, miljö och kultur är skillnaderna stora inom Östersjöområdet, men länderna har ändå många gemensamma resurser och är i hög grad beroende av varandra.” Detta ömsesidiga beroende samt nödvändigheten av att ta itu med utmaningarna är skäl till att vidta gemensamma åtgärder inom ramen för strategin för Östersjöområdet.

Strategin har godkänts efter ett brett samråd med berörda parter i medlemsstaterna, inte bara med offentliga myndigheter utan också med den akademiska världen, näringslivet och icke-statliga organisationer. Samrådsprocessen, där dessa parter redan från första början gjordes delaktiga i arbetet med strategin, måste anses som en framgång i sig. Som ett resultat av detta arbete har ett förslag utarbetats om en ny modell för samarbete inom EU. Regioner i åtta av EU:s medlemsländer, men även länder utanför unionen, med nästan 100 miljoner invånare kan planera, prioritera och vidta åtgärder som tjänar deras gemensamma mål. Det överordnade målet ska vara att säkerställa ett fullgott miljöskydd och en harmonisk utveckling av ekonomi och samhälle.

Strategin stöder sig på fyra pelare, som har effektivare utnyttjande av gemenskapsprogram och nationell politik som mål:

- Miljöskydd.
- Välfärdsutveckling i regionen.
- Ökning av regionens tillgänglighet och attraktionskraft.
- Säkerhet och trygghet i regionen.

Strategin är dessutom uppdelad i 15 prioriterade områden, och över 70 flaggprojekt har utsetts.

² Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om EU:s strategi för Östersjöområdet (KOM(2009)0248, 10.6.2009).

Utgångspunkten för strategin var befintliga projekt och initiativ inom regionen, såväl EU-initiativ som direkt samarbete mellan medlemsstater i Östersjöregionen. Dessa initiativ har dock skrivits in i den nya samarbetsramen och förankrats i en helhetssyn på den genomförda politiken.

För att denna strategi ska ha framgång krävs det utan tvivel en samordning av alla åtgärder som vidtas inom ramen för all politik med lokal påverkan. Optimala resultat kan endast uppnås om man förenar de åtgärder och tillgängliga medel som syftar till gemensamma mål inom ett visst område. Utmaningar som t.ex. klimatförändringarna kan bara hanteras effektivt om man tar hänsyn till övriga politiska områden som direkt påverkar dem (t.ex. fiskepolitiken eller den gemensamma jordbrukspolitiken).

Strategin förutsätter även ett förstärkt samarbete med länder som gränsar till EU och vars territorier ingår i de funktionsområden som hör till den aktuella makroregionen, eller som direkt påverkar dessa. Till exempel kan man inte verka för renare vatten i Östersjön utan att ta hänsyn till att floder från vissa länder mynnar där, även om landet i fråga inte ligger i direkt anslutning till Östersjön.

Den största utmaningen i genomförandet av strategin för Östersjöregionen är att utarbeta en bra samarbetsstruktur, effektiv samordning och ett förvaltningssystem.

Kommissionen bör dock vara det strategiska centrumet för övervakningen av verkställandet. Det finns emellertid farhågor om att kommissionen för närvarande inte har tillräckligt med ekonomiska resurser eller personalresurser för att effektivt kunna övervaka strategins genomförande.

Ansvar för själva genomförandet av strategin bör dock ligga kvar hos medlemsstaterna. Att utarbeta nya organisations- och förvaltningsstrukturer tycks inte tillrådligt och lär inte bidra till ett effektivare genomförande av strategin.

Detta tillvägagångssätt kräver givetvis en större organisatorisk insats och ett brett samarbete mellan institutioner, organisationer och partner inom ramen för de olika politikområdena på EU-nivå samt på nationell, regional och lokal nivå, enligt principen om flernivåstyre som anbefalls av Regionkommittén³.

Enligt denna princip är det just regionala myndigheter samt icke-statliga organisationer och sammanslutningar, som själva bäst känner till sin situation och sina möjligheter, som ska genomföra projekten inom ramen för strategin, och strategins framgång kommer att vara beroende av deras arbete.

Om idén om en helhetssyn ska kunna bli mer än bara ord och strategin ska kunna ge ett mervärde och inte förbli en samling separata projekt, krävs det dessutom konkreta utvärderingskriterier som bygger på en sammanställning av jämförbara indikatorer. Det är viktigt att den rapport om strategins genomförande som ska läggas fram 2011 ger en sann bild av dess landvinningar och svårigheter, så att eventuella korrigeringar och förbättringar kan göras och strategin därmed får ny kraft för framtiden.

³ Regionkommitténs yttrande på eget initiativ, "Regionkommitténs vitbok om flernivåstyre", CdR 89/2009.

Man bör även fundera på möjligheterna att i framtiden utnyttja erfarenheterna från strategins genomförande, i synnerhet frågan om detta är en önskvärd riktning för utvecklingen av sammanhållningspolitiken och om det är så här samarbetet i EU bör utvecklas i makroregioner som Donauområdet, Medelhavsområdet eller Alperna. Är makroregioner, funktionella regioner samlade kring gemensamma mål eller utvecklingsproblem och med liknande egenskaper och geografiska förutsättningar, ett effektivt sätt att möta den framtida sammanhållningspolitikens utmaningar?